TARYBOS REKOMENDACIJA

2018 m. liepos 13 d.

dėl 2018 m. Italijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Italijos stabilumo programos

(2018/C 320/11)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ([1]), ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ([2]), ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Italija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([3]) (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);

(2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Italija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose;

(3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Italijos ataskaita. Joje įvertinta Italijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ([4]), veiksmai, kurių Italija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Italijos pažanga siekiant

([1]) OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
([2]) OL L 306, 2011 11 23, p. 25.
([3]) OL C 179, 2018 5 25, p. 1.
([4]) OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Italijoje yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas. Visų pirma, atsižvelgiant į didelį kiekį neveiksnių paskolų (nors jų mažėja) ir didelį nedarbo lygį (nors jis mažėja), didelė valdžios sektoriaus skola ir užsitęsusi mažo našumo tendencija kelia riziką, galinčią turėti tarpvalstybinių pasekmių. Itin svarbu imtis veiksmų siekiant sumažinti neigiamų padarinių Italijos ekonomikai ir, atsižvelgiant į Italijos ekonomikos dydį bei tarpvalstybinę svarbą, ekonominei ir pinigų sąjungai riziką;

(4) 2018 m. gegužės 16 d. Italija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

(5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ([1]) 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;

(6) šiuo metu Italijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programa, kurią pateikė kadenciją baigianti Vyriausybė, yra grindžiama tendencijų scenarijumi, darant prielaidą, kad teisės aktai nesikeis. Italijos valdžios institucijos numato nominalaus deficito pagerėjimą nuo 2,3 % BVP 2017 m. iki 1,6 % 2018 m. ir 0,8 % 2019 m. ir iš esmės subalansuotą biudžetą iki 2020 m. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą, t. y. struktūriniu požiūriu subalansuotą biudžetą, planuojama pasiekti iki 2020 m. ir išlaikyti 2021 m., tačiau iš perskaičiuoto ([2]) struktūrinio balanso matyti, kad abejais metais bus nedidelis struktūrinis deficitas (0,2 % BVP). 2017 m. valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP šiek tiek sumažėjo (nuo 132,0 % 2016 m. iki 131,8 % BVP 2017 m.), o 2018 m. stabilumo programoje prognozuojama, kad 2018 m. jis sumažės vienu procentiniu punktu iki 130,8 % BVP ir 2021 m. pasieks 122,0 % BVP, be kita ko, dėl 2018–2020 m. prognozuojamų 0,3 % per metus iš privatizavimo gautų pajamų. Tačiau privatizavimo tikslai pastaraisiais metais buvo nepakankamai pasiekiami. Remiantis prielaida, kad politika nesikeis, Komisijos 2018 m. pavasario prognozėje 2019 m. numatomas mažesnis realiojo BVP augimas ir didesnis deficitas negu 2018 m. stabilumo programoje. Iš tiesų į Komisijos prognozę nebuvo įtrauktas PVM padidinimas (0,7 % BVP), kuris teisės aktuose įteisintas kaip apsaugos sąlyga, reikalinga, kad būtų pasiekti 2019 m. biudžeto tikslai;

(7) kadangi 2016 ir 2017 m. Italija *prima facie* nesilaikė skolos taisyklės, 2018 m. gegužės 23 d. Komisija pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį parengė pranešimą. Įvertinus visus susijusius veiksnius, pranešime padaryta išvada, kad turėtų būti vertinama, kad Sutartyje ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1467/97 ([3]) nustatyto skolos kriterijaus šiuo metu laikomasi, todėl pradėti perviršinio deficito procedūrą būtų nepagrįsta, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad 2017 m. Italija *ex post* laikėsi prevencinės dalies reikalavimų. Komisija iš naujo vertins reikalavimų laikymąsi remdamasi 2018 m. *ex post* duomenimis, kurie turi būti pateikti 2019 m. pavasarį;

(8) 2018 m. stabilumo programoje nurodyta, kad išskirtinai didelio atvykstančių pabėgėlių srauto ir apsaugos nuo seisminės rizikos priemonių poveikis biudžetui yra didelis, ir pateikta tinkamų šių papildomų biudžeto išlaidų apimties ir pobūdžio įrodymų. Komisijos nuomone, reikalavimus atitinkančios papildomos išlaidos dėl išskirtinai didelio atvykstančių pabėgėlių srauto 2017 m. sudarė 0,16 % BVP, o dėl apsaugos nuo seisminės rizikos priemonių – 0,19 % BVP. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 3 dalies nuostatas šios papildomos išlaidos yra priimtinos, atsižvelgiant į tai, kad atvykstančių pabėgėlių srautas ir seisminė rizika yra neįprasti įvykiai, jų poveikis Italijos viešiesiems finansams yra didelis, o leidžiant laikinai nukrypti nuo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo tvarumas nebūtų pažeistas. Todėl 2017 m. reikiamas koregavimas siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo buvo sumažintas siekiant atsižvelgti į tas papildomas išlaidas;

([1]) 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

([2]) Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartines ir laikinąsias priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

([3]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6).

(9) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Italijai užtikrinti, kad grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ([1]) nominalusis sumažinimas 2018 m. sudarytų bent 0,2 % – tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, buvo konstatuota, kad, vertinant 2018 m. biudžeto plano projektą, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus, reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų stiprinti dabartinį atsigavimą ir užtikrinti viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos atliktu Italijos ekonomikos atsigavimo tvirtumo vertinimu, atliktu rengiant nuomonę dėl šalies 2018 m. biudžeto plano projekto, ir kartu deramai atsižvelgus į Italijos tvarumo uždavinius, reikia, kad 2018 m. fiskalinės struktūrinės pastangos sudarytų ne mažiau kaip 0,3 % BVP, nenumatant jokios papildomos nukrypimo vienų metų laikotarpiu galimybės. Tai reiškia, kad nominalusis grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų augimas turi neviršyti 0,5 %. Todėl Komisijos 2018 m. pavasario prognoze grindžiamame bendrame vertinime daroma išvada, kad esama rizikos, kad 2018 m. bus labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo;

(10) atsižvelgiant į 60 % BVP viršijantį Italijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį ir prognozuojamą 0,5 % gamybos apimties atotrūkį, 2019 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas turėtų neviršyti 0,1 % – tai atitinka 0,6 % BVP struktūrinį koregavimą pagal reikalavimų matricą taikant Stabilumo ir augimo paktą. Jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2019 m. ir 2018–2019 m. (vertinant kartu) laikotarpiu nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Prognozuojama, kad 2018 m. ir 2019 m. Italija *prima facie* nesilaikys skolos taisyklės. Be to, didelis – maždaug 130 % BVP – Italijos valstybės skolos santykis reiškia, kad daug išteklių skirta skolos tvarkymo sąnaudoms padengti, todėl nukenčia labiau augimą skatinančios sritys, kaip antai švietimas, inovacijos ir infrastruktūra. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2018 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Būtų apdairu bet kokias nenumatytas pajamas naudoti tolesniam valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykio mažinimui;

(11) Italijos išlaidos senatvės pensijoms – maždaug 15 % BVP – dabar yra vienos didžiausių Sąjungoje. Netiesioginiai su visuomenės senėjimu susiję įsipareigojimai apriboti ankstesnėmis pensijų reformomis, o Italijos ilgalaikis tvarumas dar padidėjo ir dėl laipsniškai pagal tikėtiną gyvenimo trukmę koreguojamo pensinio amžiaus. Tačiau ir į 2017 m., ir į 2018 m. biudžetą buvo įtraukta nuostatų, kuriomis tos reformos buvo iš dalies atšauktos. Italijoje vyresnių nei 65 metų amžiaus gyventojų dalis yra didesnė nei Sąjungos vidurkis. Prognozuojama, kad ji laikui bėgant dar didės ir dėl to blogės Italijos senėjimo indeksas. Taigi, prognozuojama, kad vidutinės trukmės laikotarpiu pensijų išlaidos didės. Kai didelę viešųjų išlaidų dalį sudaro senatvės pensijos, taip pat varžomos kitos socialinės išlaidos, be kita ko, skirtos kovai su skurdu, ir augimą skatinimo išlaidų punktai, pavyzdžiui, skirti švietimui – tokių išlaidų dalis mažėjo nuo pat šio amžiaus pradžios. Daug lėšų būtų galima sutaupyti pertvarkius teises į dideles pensijų išmokas, kurios neatitinka įmokų, kartu laikantis teisingumo ir proporcingumo principų;

(12) Italijos mokesčių sistema yra didelė našta kapitalui ir darbo jėgai, ir tai turi neigiamų padarinių ekonomikos augimui. Nepaisant to, kad neseniai tikslinės mokesčių paskatos pradėtos taikyti plačiau, gamybos veiksniams tenkanti mokesčių našta tebėra viena didžiausių Sąjungoje, o tai neskatina investicijų ir užimtumo. Ją vis dar galima sumažinti biudžetui neutraliu būdu – pereinant prie augimui mažiau kenkiančių mokesčių bazių, kaip antai nekilnojamojo turto ir vartojimo. 2015 m. buvo panaikintas periodinis nekilnojamojo turto mokestis pirmam būstui, be kita ko, labiau pasiturintiems namų ūkiams. Be to, nekilnojamojo turto kadastrinės vertės iš esmės yra pasenusios ir jų reforma siekiant suderinti jų vertes su dabartinėmis rinkos vertėmis dar nevykdoma. Mokesčių išlaidų rūšių skaičius ir dydis, visų pirma sumažintų pridėtinės vertės mokesčio tarifų atveju, yra ypač didelis ir, nepaisant nacionalinės teisės aktuose nustatytų įpareigojimų, jų racionalizavimas buvo vėl atidėtas. Taip pat yra galimybių sumažinti naštą reikalavimų besilaikančioms įmonėms ir namų ūkiams supaprastinant mokesčių kodeksą ir padidinant bendrą mokestinių prievolių vykdymo lygį. Teigiamas žingsnis šia linkme – privalomos elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo tvarkos taikymas nuo 2019 m. visiems privačiojo sektoriaus sandoriams. Tačiau tai, kad buvo padidintos teisės aktais nustatytos mokėjimų grynaisiais ribos, galėtų atgrasyti nuo elektroninių mokėjimų, nors jų privalomas naudojimas galėtų pagerinti padėtį mokestinių prievolių vykdymo srityje. Italijos nacionalinio statistikos instituto vertinimu, 2015 m. šešėlinė ekonomika sudarė apytikriai 12,6 % BVP, tačiau šiai problemai spręsti nebuvo suplanuota jokių strateginių veiksmų. Apytiksliai 15,9 % bendro užimtumo sudaro iš dalies arba visiškai nedeklaruotas darbas, o kai kuriuose sektoriuose ši dalis siekia beveik 50 %;

([1]) Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

(13) investicijų per krizę smarkiai sumažėjo ir jos dar nepasiekė 2007 m. lygio. Nors 2017 m. investicijos augo, jų lygis, palyginti su kitomis Sąjungos šalimis, yra vis dar žemas. Privačiojo sektoriaus investicijų vykdyta labai nedaug, jas stabdo struktūriniai veiksniai. Tai, be kita ko, mažiau palanki verslo aplinka, finansiniai apribojimai, susiję su nepakankamai išvystytomis kapitalo rinkomis, sumažėjęs bankų skolinimas ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų trūkumas, be kitų priežasčių, dėl protų nutekėjimo ir ribotų mokymosi visą gyvenimą galimybių. Nematerialusis turtas, kaip antai moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra, inovacijos ir darbuotojų mokymas, yra labai svarbūs našumo ir ekonomikos augimo veiksniai, galintys padėti paaiškinti šalių našumo skirtumus. Tačiau investicijos į tokį turtą išlieka mažesnės nei Sąjungos vidurkis. Taip yra dėl to, kad Italijoje yra daug labai mažų įmonių, šalis nepakankamai specializuojasi žinioms imliuose sektoriuose, o skaitmeninimas ir skaitmeniniai įgūdžiai yra riboti. Kartu buvo sumažintos bendros viešosios išlaidos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai. Mažųjų ir vidutinių įmonių finansavimas ir toliau labai priklauso nuo bankų sektoriaus, o skolinimas vis dar sumažėjęs nepaisant to, kad finansavimo išlaidos yra istoriškai žemo lygio. Be to, įvairiuose regionuose labai skiriasi investicijos į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, susidomėjimas naujausiomis politikos paskatomis, skirtomis novatoriškoms įmonėms, ir švietimo kokybė. Remiantis dabartiniu pagal iniciatyvas „Finansai augimui skatinti“ ir „Pramonė / Įmonės 4.0“ vykdomų įvairių pramonės priemonių rezultatų vertinimu, atrodo, kad būtų tikslinga sukurti ilgalaikę politikos sistemą siekiant palaikyti investicijas, kuriomis būtų galima sustiprinti įvairius inovacijas remiančius veiksnius, pvz., galimybes gauti kreditą, stiprią mokslinę bazę, aukštąjį mokslą ir tinkamus įgūdžius. Taip pat, atrodo, būtų tikslinga atsižvelgti į dabartinius regioninius pramonės ir švietimo sistemų skirtumus;

(14) pastaraisiais metais Italijos teisingumo sistemos veiksmingumas tik šiek tiek pagerėjo, susirūpinimą ir toliau kelia bylų nagrinėjimo trukmė, ypač aukštesnės instancijos teismuose. Pavyzdžiui, 2016 m. civilinių ir komercinių ginčo bylų nagrinėjimo visų instancijų teismuose trukmė vis dar buvo viena ilgiausių Sąjungoje. Toliau augo nebaigtų nagrinėti bylų skaičius Kasaciniame teisme (*Corte suprema di Cassazione*) – šis skaičius vienam gyventojui išlieka vienas didžiausių Sąjungoje. Italijos parlamente jau dvejus metus tebesvarstomas svarbus įstatymas, leidžiantis supaprastinti civilinio proceso normas ir nustatyti griežtesnes atgrasomąsias priemones nuo nepagrįsto bylinėjimosi. Be to, tarp priemonių, kurios priimtos siekiant apriboti bylinėjimąsi ir sustiprinti procedūrinę drausmę, supaprastinta tvarka (*rito sommario*) netapo automatiškai taikoma norma apeliaciniuose teismuose, o apeliacinių skundų nepriimtinumo filtras ir toliau taikomas nenuosekliai ir taikomas tik antrosios instancijos teismuose, taigi neprisideda prie tikėtino gaunamų bylų skaičiaus sumažinimo. Priešingai, 2016 m. gaunamų civilinių bylų skaičius padidėjo ir pirmosios, ir antrosios instancijos teismuose, be kita ko, ir dėl nuolat augančio apeliacinių skundų skaičiaus. 2016 m. nepriimtinais buvo skelbiama vis didesnė dalis kasacinių skundų – tai patvirtina dabartinę augimo tendenciją. Dėl gerokai išaugusio Kasacinio teismo gaunamų nebaudžiamųjų bylų, visų pirma mokestinių bylų, skaičiaus šio teismo pajėgumas išnagrinėti gaunamas bylas suprastėjo, o tai galėtų sumenkinti jo vaidmenį. Prie patikimo ir veiksmingo teisingumo vykdymo galėtų prisidėti tinkamas procedūrinių taisyklių, įskaitant taisykles prieš piktnaudžiavimą bylinėjimusi, vykdymo užtikrinimas;

(15) korupcija tebėra viena pagrindinių Italijos verslo aplinkos ir viešųjų pirkimų problemų. Italija pagerino savo kovos su korupcija sistemą: peržiūrėjo senaties terminų įstatymą, pranešėjų apsaugos nuostatas pradėjo taikyti ir privačiojo sektoriaus darbuotojams ir geriau su tarptautiniais standartais suderino nuostatas, taikomas privačiųjų šalių korupcijos atveju. Nors priimta senaties terminų įstatymo reforma nesustabdo senaties terminų po pirmosios instancijos teismo nuosprendžių, ką yra rekomendavusi Europos Tarybos šalių grupė prieš korupciją, ji gali padėti sumažinti piktnaudžiavimo bylinėjimusi baudžiamosiose bylose, kurį aukštesnės instancijos teismuose advokatai naudoja kaip delsimo taktiką, mastą. Pati reforma gali sumažinti ilgalaikę problemą, kad korupcijos bylose senatis įsigalioja po pirmosios instancijos teismo nuosprendžio. Korupciją galėtų mažinti didesnis baudžiamosios justicijos veiksmingumas. 2014 m. Italijoje buvo didžiausias antrosios ir trečiosios instancijos teismuose gaunamų ir nebaigtų nagrinėti baudžiamųjų bylų skaičius Sąjungoje, be kita ko, dėl vieno didžiausių kasacinių skundų skaičiaus. Dėl to baudžiamojo proceso trukmė čia viena ilgiausių. Baudžiamoji justicija ir kova su korupcija galėtų tapti veiksmingesnės, jeigu atsirastų paskatų taikyti pagreitintas procedūras ir atgrasyti nuo piktnaudžiavimo teismo procesu. Be to, Nacionalinei kovos su korupcija institucijai tenka pagrindinis vaidmuo įgyvendinant naująją kovos su korupcija sistemą;

(16) Italijos viešojo administravimo kokybės gerinimas teigiamai veiktų verslo aplinką, investicijas ir įmonių galimybes pasinaudoti inovacijų teikiamomis galimybėmis. Tai, kad įvairiuose regionuose administracijos labai skirtingai reaguoja į įmonių prašymus, rodo, kad tam tikrose vietovėse verslininkai užsiimdami verslu susiduria su didesnėmis kliūtimis. 2015 m. buvo priimtas išsamus įstatymas, sudarantis sąlygas reformuoti viešąjį administravimą ir atveriantis galimybės gerinti šios srities veiksmingumą ekonomikos naudai. Iki 2017 m. pabaigos reformos įgyvendinimas buvo užbaigtas ir dabar reikia užtikrinti vykdymą, visų pirma regionuose, kuriuose veiklos rezultatai yra prasčiausi. Kalbant apie valstybės valdomas įmones, reforma siekiama užtikrinti didesnį valstybės valdomų įmonių ir privačiųjų subjektų reglamentavimo taisyklių suderinamumą. Deklaruojami tikslai yra šie: racionalizuoti valstybės valdomas įmones jas jungiant, konsoliduojant nepelningas įmonės ir jas privatizuojant; didinti likusių įmonių veiksmingumą; vengti nebūtinų valstybės valdomų įmonių gausėjimo ateityje.

Norint šiuos tikslus pasiekti, labai svarbu užtikrinti naujosios sistemos vykdymą. Be to, vietos lygmens viešosios paslaugos yra apsaugotos nuo konkurencijos (rinkoje ir rinkai) ir tai turi poveikio efektyvumui, paslaugų kokybei ir galiausiai kelia vartotojų nepasitenkinimą. 2015 m. viešojo administravimo reforma taip pat numatyta nauja sistema, pagal kurią bus reformuojamas vietos lygmens viešųjų paslaugų valdymas. Tačiau 2016 m. lapkričio mėn. Konstitucinis Teismas priėmė sprendimą, kuriame teigiama, kad kai kurių įstatymų galią turinčių potvarkių, įskaitant potvarkį dėl vietos lygmens viešųjų paslaugų, priėmimo procedūra prieštaravo Konstitucijai. Kadangi potvarkio galiojimas baigėsi 2016 m. lapkričio mėn., būtina imtis naujos teisėkūros iniciatyvos;

(17) geresnė verslo aplinka palengvintų verslumo sąlygas, o geresnės pagrindinės konkurencijos sąlygos padėtų veiksmingiau paskirstyti išteklius ir augti našumui. 2015 m. kasmetinis konkurencijos įstatymas buvo priimtas 2017 m. rugpjūčio mėn. ir turi būti tinkamai įgyvendintas. Vis dėlto tam tikruose sektoriuose, pavyzdžiui, profesinių paslaugų, vietos viešojo transporto, geležinkelių ir mažmeninės prekybos sektoriuose išlieka didelių kliūčių konkurencijai. Teigiamas poveikis paslaugų kokybei būtų užtikrintas, jeigu konkurencinės procedūros būtų dažniau taikomos skiriant viešųjų paslaugų sutartis ir koncesijas, susijusias su galimybe naudotis viešosiomis gėrybėmis. Tai, ar naujausia viešųjų pirkimų srities reforma bus veiksminga, priklausys nuo to, ar ji bus užbaigta laiku, ar bus nuosekliai taikomi e. pirkimų ir pasiūlymų jungimo planai ir ar faktiškai pradės veikti politiniam koordinavimui skirta centrinė pasiūlymų jungimo tarnyba (*Cabina di regia per gli appalti pubblici*);

(18) po to, kai 2017 m. buvo imtasi priemonių kelių silpnesnių bankų problemoms spręsti, rinkos pasitikėjimas Italijos bankais padidėjo. Pagerėjus ekonominėms sąlygoms ir priežiūros spaudimui, padaryta pažanga mažinant neveiksnių paskolų skaičių, bet tokių paskolų dar yra daug. Tai mažina bankų pelningumą ir jų galimybes didinti kapitalą savo ištekliais. Reikėtų išlaikyti neveiksnių paskolų pertvarkymo tempą, be kita ko, stiprinant neveiksnių paskolų antrinę rinką, kad būtų galima toliau stiprinti finansinį stabilumą ir kreditų teikimą realiajai ekonomikai. Taip pat reikėtų toliau remti balansų, be kita ko, mažuose ir vidutinio dydžio bankuose, restruktūrizavimą ir konsolidavimą. Tai reiškia, kad struktūriniu požiūriu nedidelių bankų pelningumą reikės didinti visapusiškai mažinant sąnaudas ir optimizuojant verslo modelius;

(19) yra vykdomos įvairios įmonių valdymo reformos, tačiau bendrą bankų sektoriaus būklę palaikytų iki galo įgyvendintos didelių kooperatinių bankų ir nedidelių savitarpio bankų reformos. Nemokumo ir nuosavybės teisės netekimo sistemomis vis dar nepakankamai remiamas spartus neveiksnių paskolų pertvarkymas ir restruktūrizavimas. Greitas reikiamų teisėkūros priemonių priėmimas ir įgyvendinimas vykdant nemokumo reformą padėtų išspręsti struktūrinius trūkumus. 2016 m. priimtomis priemonėmis, kuriomis spartinamas banko užstato realizavimas, dar nesinaudojama. Neteisminio užstato realizavimo sistema dar nėra visapusiškai taikoma namų ūkiams ir tik neseniai pradėta taikyti įmonėms;

(20) nepaisant pažangos, kuri buvo padaryta dėl pastaraisiais metais priimtų kelių politikos priemonių, galimybė gauti finansavimą tebėra didelė kliūtis investicijoms ir augimo finansavimui, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Įmonės finansavimą daugiausia gauna iš bankų, o kapitalo rinka yra nepakankamai išvystyta, palyginti su kitomis Sąjungos šalimis. Mažųjų ir vidutinių įmonių nuosavo kapitalo finansavimo dalis yra labai maža, palyginti su Sąjungos vidurkiu. Reikšminga reforma laikytina tai, kad įmonėms buvo nustatyta nuosavo kapitalo lengvata, tačiau vėlesnis jos orientacinio dydžio sumažinimas susilpnino jos teigiamą poveikį. Rinka grindžiamos galimybės įmonėms gauti finansavimą didinimas būtų vienas iš esminių veiksnių įvairinant įmonių finansavimo šaltinius, kad būtų remiamos investicijos ir augimas;

(21) darbo rinkos institucijos pastaraisiais metais buvo iš esmės reformuotos. Darbo rinkos sąlygos toliau gerėja, o darbuotojų skaičiumi išreikštas užimtumas 2017 m. padidėjo 1,2 % iki daugiau negu 23 mln. žmonių ir vėl pasiekė iki krizės buvusį lygį. Pernai užimtumo lygis (20–64 m. amžiaus asmenų) išaugo iki daugiau kaip 62 %, nors daugiausia dėl laikinų darbo vietų. Tačiau jis tebėra gerokai mažesnis nei Sąjungos vidurkis. 2017 m. nedarbo lygis nukrito iki 11,2 %, bet bendras dirbtų valandų skaičius yra vis dar gerokai mažesnis nei buvo prieš ekonomikos nuosmukį. Nepaisant pagerėjimo, ilgalaikis ir jaunimo nedarbas išlieka didelis, o tai kelia pavojų socialinei sanglaudai ir ekonomikos augimui. 2017 m. nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo dalis siekė 20,1 % – ši procentinė dalis tebėra viena didžiausių Sąjungoje, taip pat išlieka dideli regioniniai skirtumai;

(22) derybų įmonių ar teritoriniu lygmeniu ir toliau beveik nevyksta, taip pat ir dėl to, kad Italijoje vyrauja mažosios įmonės. Tai gali trukdyti darbo užmokestį greitai pritaikyti prie vietos ekonominių sąlygų. 2018 m. vasario mėn. pabaigoje pramonės konfederacija „Confindustria“ ir trys pagrindinės Italijos profesinės sąjungos („Cgil“, „Cisl“ ir „Uil“) pasirašė pagrindų susitarimą, pabrėždamos antro lygmens derybų vaidmenį, taip padidinant teisinį tikrumą, nes buvo nustatytos aiškesnės atstovavimo socialiniams partneriams derybose taisyklės. 2017 m. buvo sustiprintos mokesčių atskaitos už antro lygmens susitarimais nustatytą darbo užmokesčio didinimą, siejamą su našumu, bet jų efektyvumą sunku įvertinti. Nors bendras kolektyvinių sutarčių skaičius auga, tik mažą jų dalį pasirašė pagrindinės profesinės sąjungos ir darbdavių asociacijos;

(23) 2017 m. padaryta nedidelė pažanga įgyvendinant darbo vietų kūrimo įstatyme išdėstytą aktyvios darbo rinkos politikos reformą. Atsižvelgiant į vis didesnį Italijos darbo rinkos lankstumą ir didėjančią laikinųjų sutarčių dalį, labai svarbus mokymas ir perkvalifikavimas. Bendrai privalomi paslaugų standartai dar nėra įgyvendinti, užimtumo tarnyboms trūksta darbuotojų, o stebėsena nepakankama, nors pagal naująjį 2018 m. Biudžeto įstatymą regionų valstybinėms užimtumo tarnybos buvo skirta papildomų finansinių ir žmogiškųjų išteklių. Užimtumo ir socialinėms tarnyboms taip pat yra labai svarbu didinti darbuotojų skaičių ir užtikrinti, kad jie būtų pakankamai kvalifikuoti ir jos galėtų tinkamai įgyvendinti 2018 m. pradėtą kovos su skurdu programą ir Jaunimo garantijų iniciatyvą, kurios tikslas – jaunimui, kuriam reikia pagalbos, laiku pateikti tinkamą darbo arba mokymosi pasiūlymą;

(24) darbo rinkoje dalyvaujančių moterų dalis, nors ir didėjo, tebėra viena mažiausių Sąjungoje. Italijos valdžios institucijos dar neįvertino, kokį poveikį turės naujausios priemonės, susijusios su grynųjų pinigų išmokomis už gimusį vaiką neatsižvelgiant į pajamas. Surinkti duomenys rodo, kad šie pinigų pervedimai gali būti ne tokie veiksmingi didinant moterų dalyvavimą darbo rinkoje. Be to, jie vargu ar padidins gimstamumą, kuris per pastaruosius 20 metų buvo itin žemas. Nėra išsamios šeiminio gyvenimo ir darbo derinimo strategijos. Šiuos trūkumus atspindi tai, kad vaiko priežiūros atostogų sistemoje nėra lyčių pusiausvyros, nėra lanksčių darbo sąlygų ir nepakanka tinkamų, įperkamų ir kokybiškų vaiko priežiūros įstaigų ir priežiūros paslaugų;

(25) galimybes įsidarbinti padidintų ir atitikti būsimus darbo rinkos poreikius padėtų žmogiškojo kapitalo ir įgūdžių tobulinimo priemonės. Bendra mokyklinio ugdymo padėtis Italijoje gerėja, tačiau išlieka didelių regioninių skirtumų. Mokyklą be diplomo paliekančių moksleivių, ypač užsienyje gimusių, dalis yra didesnė negu Sąjungos vidurkis (30,1 %, palyginti su 19,4 % Sąjungos vidurkiu). Mokyklų reforma iš esmės yra įgyvendinama, o profesinis rengimas ir mokymas gerėja. Tretiniam mokslui, kuriam skiriama pernelyg maža viešųjų išlaidų dalis – mažiau kaip 0,4 % BVP, būdinga tai, kad šio mokslo nebaigusių asmenų skaičius didelis, o studijos užsitęsia. Dėl to išsilavinimas yra vienas žemiausių Sąjungoje (26,9 % 30–34 m. amžiaus gyventojų). Dalyvavimo suaugusiųjų mokymosi programose lygis auga, bet vis dar yra vienas žemiausių Sąjungoje, ypač žemos kvalifikacijos suaugusiųjų atveju. Reikėtų skatinti darbuotojus tobulinti įgūdžius ir persikvalifikuoti, o darbdavius – sutekti darbuotojams daugiau mokymosi galimybių. Bus labai svarbu įgyvendinti 2017 m. spalio mėn. inicijuotą išsamią nacionalinę įgūdžių strategiją;

(26) žmonių, kuriems gresia skurdas arba socialinė atskirtis, dalis, priešingai nei Sąjungos tendencija, toliau didėjo ir 2016 m. siekė 30 % – gerokai didesnė už Sąjungos vidurkį. Šiuo atžvilgiu labiausiai pažeidžiami yra vaikai, laikinieji darbuotojai ir migrantai. Pajamų nelygybė yra didelė ir auga. 2016 m. turtingiausių 20 % namų ūkių pajamos buvo 6,3 karto didesnės nei neturtingiausių 20 % namų ūkių. Šis santykis darbingo amžiaus žmonių kategorijoje yra dar didesnis, nes neįtrauktas perskirstomasis pensijų poveikis. Didelis žingsnis į priekį socialinės politikos srityje yra tai, kad pradėta įgyvendinti nauja ilgalaikė skurdo mažinimo programa (*Reddito di Inclusione*). Tikimasi, kad ši programa, grindžiama universaliuoju pervedimu žmonėms, kurie tenkina tam tikras skurdo sąlygas, padės padidinti šiuo metu mažą socialinių išmokų poveikį skurdo mažinimui. Programa grindžiama patikimais valdymo mechanizmais ir bus sistemingai vertinama. Svarbu yra tai, kad joje taip pat numatoma iš esmės sustiprinti šalies socialines tarnybas, kuriose trūksta darbuotojų. Siekiant sklandžiai įgyvendinti reformą, bus labai svarbu, kad socialinės tarnybos ir valstybinės užimtumo tarnybos glaudžiau bendradarbiautų, taip pat kad būtų skirta pakankamai išteklių. Į programą įtraukta buvusi pagalbos bedarbiams sistema (ASDI) – tai pirmasis žingsnis siekiant racionalizuoti socialines išlaidas. Italijos sveikatos priežiūros sistema užtikrina visuotinę aprėptį, o gyventojų sveikata apskritai yra gera; vis dėlto, pačių gyventojų nurodyti nepatenkinti medicininės priežiūros poreikiai yra dideli, ir yra regioninių teikiamos priežiūros organizavimo ir kokybės skirtumų. Italija dėjo tam tikras pastangas, kad užtikrintų tinkamą sveikatos priežiūros prieinamumą, be kita ko, peržiūrėdama ir išplėsdama minimalų teisės aktais numatytą priežiūros paslaugų paketą;

(27) 2018 m. Europos semestro įgyvendinimo kontekste Komisija atliko išsamią Italijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Italija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominei Italijos politikai, bet ir tai, kokiu mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;

(28) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ([1]) pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

(29) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Italijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad 2019 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas neviršytų 0,1 % – tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Nenumatytas pajamas panaudoti tam, kad būtų sparčiau mažinamas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis. Perkelti mokesčių naštą nuo darbo jėgos, be kita ko, mažinant mokesčių išlaidas ir pertvarkant pasenusių kadastrinių verčių sistemą. Padidinti kovos su šešėline ekonomika pastangas, be kita ko, griežčiau reikalaujant privalomai naudoti e. mokėjimus teisės aktais nustačius mažesnes mokėjimo grynaisiais ribas. Viešosiose išlaidose mažinti senatvės pensijų dalį, kad būtų įmanomos kitos socialinės išlaidos.

2. Trumpinti civilinių bylų visų instancijų teismuose nagrinėjimo trukmę užtikrinant procedūrinių taisyklių (be kita ko, tų, kurias svarsto teisės aktų leidėjas) vykdymą ir jas supaprastinant. Veiksmingiau užkirsti kelią korupcijai ir ją mažinti trumpinant baudžiamųjų bylų nagrinėjimo trukmę ir įgyvendinant naują kovos su korupcija sistemą. Užtikrinti naujos valstybės valdomų įmonių sistemos įgyvendinimą ir didinti vietos viešųjų paslaugų efektyvumą ir kokybę. Šalinti konkurencijos ribojimus, be kita ko, paslaugų sektoriuje, kartu priimant naują kasmetinį konkurencijos įstatymą.

3. Išlaikyti didelio kiekio neveiksnių paskolų mažinimo tempą ir remti tolesnį bankų balansų, įskaitant mažųjų ir vidutinių bankų balansus, pertvarkymą ir konsolidavimą, ir skubiai vykdyti nemokumo reformą. Didinti rinka grindžiamą galimybę įmonėms gauti finansavimą.

4. Sparčiau įgyvendinti aktyvios darbo rinkos politikos reformą, siekiant užtikrinti vienodas galimybes gauti veiksmingą pagalbą ieškant darbo ir mokymą. Skatinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje, tuo tikslu įgyvendinant išsamią strategiją, racionalizuojant paramos šeimai politiką ir didinant vaiko priežiūros įstaigų aprėptį. Tikslingesnėmis investicijomis skatinti mokslinius tyrimus, inovacijas, skaitmeninius įgūdžius ir infrastruktūrą ir didinti dalyvavimą į profesiją orientuoto tretinio mokslo sistemoje.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

([1]) Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.